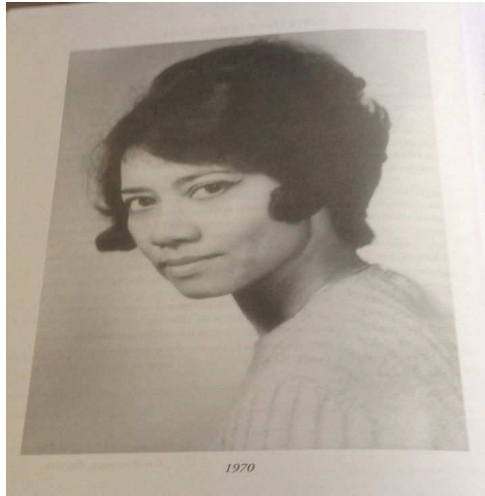

ពៅ សារស

(១៩២៩ - ២០២០)

Pou Saveros

(1929-2020)

ដោយ

បណ្ឌិតសភាចារ្យ ឃីងហុកឌី

ដំណើរជីវិត

កុមារីពៅសាវរស កើតនៅថ្ងៃទី២២ខែសីហា នៅទីក្រុងភ្នំពេញ។ បិតានាម ពៅច្រើង ជាចៅហ្វាយស្រុកនៅខេត្តតាកែវ និងក្រោយមកនៅខេត្តកំពត។ បន្ទាប់មកទៀតលោក ពៅច្រើងបានទទួលតំណែងជាចៅហ្វាយខេត្តនៅខេត្ត ទ្រាំង ក្នុងកម្ពុជាក្រោម។ នាពេល ក្រោយមកទៀតបិតាពៅសាវរសបានត្រឡប់មកភ្នំពេញវិញហើយបានទទួលមុខតំណែង ជាមន្ត្រីព្រះបរមរាជវាំង ដោយមានឋានន្តរស័ក្តិ ជាសមាជិកក្រុមប្រពៃណីនិងរាជព្រះរាជ ទ្រព្យក្នុងព្រះបរមរាជវាំងភ្នំពេញរៀងរហូតដល់ចូលនិវត្តន៍។

អ្នកស្រីពៅសាវរសជាភ្នំយបង្កើតលោកឧកញ៉ាញឹកនូវ ចាងហ្វាងពីជីការនៅព្រះ បរមរាជវាំង។¹

អ្នកស្រីពៅសាវរស មានប្អូនៗច្រើនទៀត៖ អ្នកស្រី ពៅសាយណ្ណ (POU Sayon)², អ្នកស្រី ពៅយុវិន (POU Yuvinn)³, ពៅសុទី (POU Choti) និង ពៅធនវណ្ណ (POU Thonevath)⁴ អ្នកទាំង២ក្រោយនេះរស់នៅកម្ពុជាសព្វថ្ងៃ។

អ្នកស្រីពៅសាវរស បានរៀបការដំបូងជាមួយលោក«ឡេវីត» (LEWITZ) ហើយ ក្រោយមកបានរៀបការជាមួយលោក «កីណិត សាយកែស» (Kenneth SYKES)។

¹ យើងមិនដឹងច្បាស់ថាអ្នកស្រីពៅសាវរស ត្រូវជាភ្នំយបង្កើត មែនធាងខាងឪពុកឬខាងម្តាយទេ។ញឹកនូវ និងបិតានាម«នៅ» បាននិពន្ធសៀវភៅសំខាន់ៗមានចំណងជើងថា«ក្បួនអាពាហ៍ពិពាហ៍ខ្មែរ» ដែលអ្នកស្រី ពៅសាវរសបានបកប្រែជាភាសាបារាំងបោះពុម្ពនៅសាលាបារាំងចុងបូព៌ា(សូមអានស្នាដៃអ្នកស្រីសាវរស ខាងក្រោមនេះ)។

² មានសញ្ញាប័ត្រជាន់ខ្ពស់វិទ្យាស្ថានភាសានិងអរិយធម៌បូព៌ា។

³ កើតឆ្នាំ១៩៤០,មានបរិញ្ញាប័ត្រភាសាអង់គ្លេស និង រៀនបន្តភាសាសំស្ក្រឹតនិងភាសាអារ៉ាប់។

⁴ មានសញ្ញាប័ត្របណ្ឌិតអក្សរសាស្ត្រ ពីសកលវិទ្យាល័យនៅប្រទេសអាមេរិកាញាងកើត។

អ្នកស្រីពៅសាវរស បានអនុញ្ញាតឱ្យក្នុងជន្មាយុ ៩១ឆ្នាំ នាថ្ងៃ២៥មិថុនានៅមន្ទីរពេទ្យ
ប្រទេសបារាំងដោយជរាពាធ។

ជីវិតសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងបង្រៀន៖

ក្នុងវ័យកុមារ ពៅសាវរសរៀននៅសាលាបឋមសិក្សា«មាលិកា» ក្រុងភ្នំពេញជំនាន់
អ្នកស្រីពេជសល់ នាយកក្រុមជំនុំទំនៀមទម្លាប់នៅពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យភ្នំពេញ។ បន្ទាប់
មកបានចូលរៀននៅអនុវិទ្យាល័យនិងវិទ្យាល័យព្រះស៊ីសុវត្ថិ។ បន្ទាប់ពីបានប្រឡងជាប់
សញ្ញាប័ត្រមធ្យមសិក្សាទី២ផ្នែកទស្សនវិជ្ជាហើយបានមកបន្តវិជ្ជានៅឧត្តមសិក្សា
ប្រទេសបារាំងនាគ្រុងប៉ារីសនាឆ្នាំ១៩៥២។

សាស្ត្រាចារ្យហ្វ្រង់ស្វាម៉ារទីនី^៥បានបញ្ចូល អ្នកស្រីពៅសាវរសជាគ្រូជំនួយភាសាខ្មែរ
លោក ដែលជាបុព្វហេតុឱ្យអ្នករៀនភាសាវិជ្ជាឥណ្ឌូចិនជាមួយសាស្ត្រាចារ្យរូបនេះ។ ស្រប
នឹងការសិក្សានេះអ្នកស្រីបានរៀនភូមិវិទ្យារហូតដល់បានបរិញ្ញាប័ត្រឆ្នាំ១៩៥៦ (licence),
សញ្ញាប័ត្រជាន់ខ្ពស់ (DES) ឆ្នាំ១៩៥៧។^៦

នៅឆ្នាំ១៩៦៥ក្រោយពីមរណភាពសាស្ត្រាចារ្យ ម៉ារទីនី សាលាភាសានិងអរិយធម៌
បូព៌ាត្រូវការអ្នកបង្រៀនជំនួស គ្រូដែលបានបាត់បង់ជីវិត។ ស្ថាប័នបានបង្កើតបុគ្គលិក
ពិសេសមិនមានសញ្ញាតិបារាំងដែលហៅថា សាស្ត្រាចារ្យប្រតិភូ (Professeur délégué)
ដើម្បីបង្រៀនភាសាខ្មែរបន្តទៅទៀត។ ដោយអ្នកស្រីបណ្ឌិតពៅសាវរសមានបញ្ហាទំនាក់
ទំនងនឹងសហការី នៅវិទ្យាស្ថាននេះ ក៏បានលាលែងចេញមុខតំណែងគ្រូប្រតិភូពីសាលា
នេះ។ ក៏ព្រោះមានសាស្ត្រាចារ្យធំៗខ្លះដូច ជាសាស្ត្រាចារ្យ ហ្សង់ហ្ស៊ីលីយ៉ូហ្សា(Jean

^៥ ជាជនជាតិបារាំងកាត់ខ្មែរកើតនៅមីថូ នៅឆ្នាំ១៨៩៥ហើយស្លាប់នៅឆ្នាំ១៩៦៥។ បិតាលោកជាបារាំងនៅ
កោះគរហ្ស៍ មាតាលោកជាខ្មែរនៅកម្ពុជាក្រោម។

^៦ Langues'O 1785-1995, Deux siècles d'histoire de l'Ecole des langues orientales, Textes réunis par Pierre
Labrousse, Paris, Editions Hervas, 1995, p. 261។

FILLIOZAT) សាស្ត្រាចារ្យ អង់ឌ្រេបារូ (André BAREAU) ជាដើមបានជួយអ្នកស្រីបណ្ឌិត ចូលធ្វើការជាអ្នកស្រាវជ្រាវនៅវិទ្យាស្ថានជាតិស្រាវជ្រាវវិទ្យាសាស្ត្រតៀងមកតាំងពីឆ្នាំ ១៩៧០ រហូតដល់អ្នកស្រីបណ្ឌិតចូលនិវត្តន៍ជាស្ថាពរ។⁷

កាលអ្នកស្រីបណ្ឌិតបានធ្វើការនៅវិទ្យាស្ថានភាសានិងអរិយធម៌បូព៌ា អ្នកស្រីបាន បោះពុម្ពផ្សាយអត្ថបទសិក្សាមួយចំនួនដូចមានខាងក្នុងកំណត់ខាងក្រោមនេះ៖⁸

⁷ Langues'O 1785-1995, Deux siècles d'histoire de l'Ecole des langues orientales, Textes réunis par Pierre Labrousse, Paris, Editions Hervas, 1995, p. 261។

⁸ Au cours de ces années, Saveros Pou a publié dans le *Journal asiatique* « Recherches sur le vocabulaire cambodgien : I. Mots khmers considérés à tort comme d'origine savante » (1967, I, pp. 117-131), « II. Mots sanskrits considérés comme khmers » (1967, 2, p. 243 et suiv.), « III. Mots khmers considérés comme siamois » (1967, pp. 267-304) « Du mot « mourir » dans le rājasabd khmer » (1969, pp. 211 et suiv.) et dans le BEFEO des travaux sur le vocabulaire cambodgien, en particulier La toponymie khmère (LIII, 2, 1967) qui avait constitué son sujet de thèse, « Notes ethnographiques sur quelques plantes en usage au Cambodge », (en coll. avec J. Vidal et G. Martel), (IV, 1969, pp. 171-232), ainsi qu'un ouvrage Lectures cambodgiennes (A. Maisonneuve, 1968) qui avait destiné à servir de manuel.

(Langues'O 1785-1995, Deux siècles d'histoire de l'Ecole des langues orientales, Textes réunis par Pierre Labrousse, Paris, Editions Hervas, 1995, p. 261).

6/12/83

ដំណើរសិក្សា

លុះការសិក្សានៅវិទ្យាល័យព្រះស៊ីសុវត្ថិផ្នែកទស្សនៈ និង អក្សរសាស្ត្របានចប់សព្វគ្រប់ ហើយ លោកស្រីក៏បានមកបន្តវិជ្ជាប្រទេសបារាំងទៀតនៅសាកល វិទ្យាល័យសិកបេនផ្នែកអក្សរ សាស្ត្រ និង មនុស្សសាស្ត្រ ។ បន្ទាប់មក លោកស្រីបានទទួលសញ្ញាប័ត្រផ្នែកខាងប្រវត្តិសាស្ត្រ -ភូមិសាស្ត្រ និង ភាសាសាស្ត្រ ។ លោកស្រីបានបន្តវិជ្ជា ព្រមទាំងបានបានសិក្សាជា មួយលោក សាស្ត្រាចារ្យដ៏ចំណាស់ជាច្រើន ដូចជា: លោកសាស្ត្រាចារ្យ អាម៉ង់ មីណារ (Armand MINARD) ផ្នែកវេយ្យាករណ៍សំស្ក្រឹត, លោកសាស្ត្រាចារ្យ ល្វី រីនូ (Louis RENO) ផ្នែកទស្សនៈ និង អក្សរសាស្ត្រសំស្ក្រឹត, លោកសាស្ត្រាចារ្យ អង់ដ្រេ បារូ (André

6/12/83 BAREAU) ផ្នែកពុទ្ធសាសនា និង បាលី, លោក សាស្ត្រាចារ្យ ហ្សង់ ហ្វីលីប៊ូស្កា (Jean FILLIOZAT) ផ្នែកវប្បធម៌ និង អារ្យធម៌ក្នុងទៀត ទើបលោកស្រីបានទទួលសញ្ញាប័ត្រជា បណ្ឌិតរដ្ឋ នៅឆ្នាំ១៩៧៨ ដោយសារស្នងដៃមួយដែលតម្រូវឲ្យមានការសិក្សា ស្រាវជ្រាវយ៉ាង ជ្រៅជ្រះដ៏ធំធេង ហើយយ៉ាងលំបាកក្រៃលែង គឺ និក្ខេបបទដែលមានចំណងជើង ថា: “រាមកេរ្តិ៍ខ្មែរ” (រាមកេរ្តិ៍ខ្មែរ សតវត្សទី១៦ ដល់ ទី១៧) ។

6/12/83 ការសិក្សាជាបំណងដ៏ធំធេងរបស់លោកស្រី បានន័យម្យ៉ាងទៀតថា : ឲ្យ មានពន្លឺរស្មី ប្រចាំ កាយរបស់លោកស្រី។ ទើបលោកស្រីបានស្វែង បន្តបន្ទាប់ ទៀត ទៅប្រទេសអង្គេស ដើម្បីស្វាធារ្យន៍អំពីភាសាមន ទីដំបូងជាមួយលោក សាស្ត្រាចារ្យ ហ្គីរឌេន លូស (G.H. LUCE) នៅឯកោះ ហ្សឺរ៉េសេយ៍ (JERSEY) អំពីភាសាមនបូរាណ និងបន្ទាប់មកទៀត ភាសាមនទំនើបជា មួយលោកសាស្ត្រា ចារ្យ សូរីតូ (H.L. SHORTO) នៅទីក្រុងឡុងដ្រី។ បន្តបន្ទាប់មកទៀត លោក ស្រីធ្វើដំណើរទៅសហរដ្ឋអាមេរិកជាច្រើនលើក ច្រើនសារដើម្បីស្វែង សិក្សាបំពេញខាងភាសាសាស្ត្រ ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ លោកស្រីមានឧជ្ឈាចារ្យជាច្រើនរូបទៀត : ហ្សក ស៊ីដេស (George COEDES), ហ្វង់ស្វា ម៉ារីទីនី (François MARTINI)...។

PUBLICATIONS DE Madame Saveros POU

1. *Lectures cambodgiennes (Reader)*, Paris, Maisonneuve, 1968 : 110 p.
2. *Rāmakerti (XVI ème-XVII ème siècles)*, Traduit et commenté par ..., Paris, EFEO., vol. CX, 1977, 299 p.
3. *Etudes sur le Rāmakerti (XVI ème-XVII ème siècles)*, Paris, EFEO., vol. CXI, 1977, 201 p.
4. *Rāmakerti (XVI ème-XVII ème siècles)*, Texte khmer publié par ..., Paris, EFEO., vol. CXVII, 1979, IX + 330 p.
5. *Rāmakerti II (Deuxième version du Rāmāyana khmer)*, Texte khmer, traduction et annotation par ..., Paris, EFEO., vol. CXXXII, 1982, 305 p., Pl.
6. *Kamaran Cpāp' . Guirlande de Cpāp' ,* Paris, Cedoreck, 1988, 2 Volumes, in-8°, 638 p., Pl.
7. *Nouvelles Inscriptions du Cambodge*, Paris, EFEO., Collection de Textes et Documents sur l'Indochine, CTDI-XVII, t. I, 1989, 155 p., Pl.
8. *Dictionnaire vieux khmer-Français-Anglais An Old Khmer-French-English Dictionary* Paris, Cedoreck, 1992, in-8°, XXV, 555 p., Pl.
9. *Nouvelles inscriptions du Cambodge*, t. II, EFEO., Collection de Textes et Documents sur l'Indochine, Paris 1996, 192 p., Pl.
10. *Nouvelles Inscriptions du Cambodge*, t. II & III, EFEO., Collection de Textes et Documents sur l'Indochine, 2001, 288 p., Pl. I-XXIV, I-XXIII.
11. *Choix d'articles de Khmérologie. Selected Papers on Khmerology* Presented by Gregory Mikaelian. Reyum, Phnom Penh 2003, in-8°, I-XV, 488 p.
12. *Dictionnaire vieux khmer-français-anglais. An Old Khmer-French-English Dictionary*, L'Harmattan, Paris 2004, 2ème Edition (1ère édit. 1992 + Supplément), in-8°, 732 p.
13. *Rāmakerti I, «La Gloire de Rāma»*, Drame épique médiéval du Cambodge L'Harmattan, Paris 2007.
14. *Nouvelles Inscriptions du Cambodge*, t. IV, L'Harmattan, (Les introuvables), Paris 2011, 165 p.
15. Et plus de 150 articles publiés dans divers périodiques dans le monde.

លោកស្រីបណ្ឌិត ពេជ្រសាវេន ពេលបញ្ចេញផ្សាយ
វិចិត្រក្រមខ្មែរចាស់-ច្បាប់អង្គេស (ថ្ងៃទី១៨ខែឧសភាឆ្នាំ២០១២)

(3)

នេះជាសំណេរដើមពី+ជីវប្រវត្តិសង្ខេបអក្សរដៃអ្នកស្រីបណ្ឌិតពេជ្រសាវេនផ្ទាល់ដើម្បីវាយម៉ាស៊ីនផ្សាយក្នុង
សៀវភៅ លោកសាគូសាមុត។

អក្សរកាត់៖

JA = Journal Asiatique.

BEFEO= Bulletin de l'Ecole Française d'Extrême-Orient.

SK= Seksa khmer ;

1967

1. "La toponymie khmère", BEFEO, LIII, 2, 1967: 377-450.
2. "Recherches sur le vocabulaire cambodgien. (I) Mots khmers considérés à tort comme d'origine savante", JA, 1967, 1: 117-31.
3. "Recherches (II) Mots sanskrits considérés comme khmers", JA, 1967, 2: 243-260.
4. "Recherches (III) Mots khmers considérés à tort comme d'origine siamoise", JA, 1967, 3-4: 285-304.
5. "La dérivation en cambodgien moderne", RENLOV, IV, 1967: 65-84.

1968

6. "L'accentuation syllabique en cambodgien", Papers of the CIC Far Eastern Institute, Michigan, 1968: 155-67.
7. Lectures cambodgiennes (Reader), Paris, A. Maisonneuve, 1968, 110 p.
8. "Recherches (IV) Du mot 'mourir' dans le rajasabd ", JA, 1968: 211-7.
9. "Note sur la dérivation par affixation en khmer moderne (cambodgien)", RENLOV, V, 1968: 117-27.

1969

10. "Quelques cas complexes de dérivation en cambodgien", JRAS, 1969: 39-48.
11. "Note sur la translittération du cambodgien", BEFEO, LV, 1969: 163-9.
12. "Notes ethnobotaniques sur quelques plantes en usage au Cambodge", (en col. avec J.E. Vidal, G. Martel) BEFEO, LV, 1969: 171-232, Pl.
13. "Recherches (V) Les mots lanlen/lanlyin dans les inscriptions khmères", JA, 1969: 157-65.

14. C.R. de Introduction to Cambodian par J. M. Jacob, London, OUP, 1968, in-8°, 341 p. BSOAS, XXXII, 3, 1969: 652-4.

1970

15. "Inscriptions modernes d'Angkor 2 et 3", BEFEO, LVII, 1970: 99-126.

16. "Recherches (VI) Les noms des points cardinaux en khmer", JA, 1970: 131- 41.

17. C.R. de The Khmer language par Y.A. Gorgoniyev , Moscou, Nauka, 1966, in- 16, 134 p. BSLP, LXIV, 1970, 2: 232-5.

18. C.R. de Early Indo-Cambodian Contacts, Literary and Linguistic par K.K. Sarkar, Santiniketan, Vivabharati, 1968, in-8°, 76 p. BSLP, LXV, 1970, 2: 34-6.

1971

19. "L'inscription de Phimeanakas (K.484). Etude linguistique", BEFEO, LVIII, 1971: 91-103.

20. "Inscriptions modernes d'Angkor 4, 5, 6 et 7", BEFEO, LVIII, 1971: 105-23.

21. "Recherches (VII) Les doublets d'origine indienne", JA, 1971: 103-38.

22. C.R. de Cambodian System of Writing and Beginning Reader par F.E. Huffman, Yale Linguistic Series, Yale, 1970, in-8°, 365 p. BSOAS, XXXIV, 1971, 3: 649-50.

23. "Deux cas de doublets en khmer", LTNS, Hommage Haudricourt, Paris, Klincksieck, 1971, I : 149-56.

1972

24. "Inscriptions modernes d'Angkor 1, 8 et 9", BEFEO, LIX, 1972: 101-21.

25. "Inscriptions modernes d'Angkor 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16a, 16b et 16c", BEFEO, LIX, 1972: 221-49.

26. "Les inscriptions modernes d'Angkor Vat", JA, 1972: 107-29.

1973

27. "Inscriptions modernes d'Angkor 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24 et 25", BEFEO, LX, 1973: 163-203.

28. "Inscriptions modernes d'Angkor 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33", BEFEO, LX, 1973: 205-42.

29. "Lexique des noms d'arbres et d'arbustes du Cambodge" (en col. avec B. Rollet), BEFEO, LX, 1973: 117-62.

30. "Kpuon Abah-Bibah, ou Le Livre du mariage des Khmers ", trad. et éd. par ... , BEFEO, LX, 1973: 243-328, Pl.

31. "Some Chinese Loanwords in Khmer" (en col. avec P.N.Jenner), JOS, Hong Kong, XI, 1, 1973: 1-90.

1974

32. "Recherches (VIII) Du vieux khmer au khmer moderne", JA, 1974: 143-70.

33. " 'Nuage', 'ciel', 'pluie' et 'gre'le' en khmer", ASEMI, V, 1, 1974: 107-11.

34. "Inscriptions modernes d'Angkor 35, 37 et 39", BEFEO, LXI, 1974: 301-37.

35. "The Word ac in Khmer: A Semantic Overview", SEALS, Canberra, 1974: 175-91.

1975

36. "Note sur la date du Poème d'Angar Vat ", JA, 1975: 119-24.

37. "Proto-Indonesian and Mon-Khmer" (en col. avec P.N.Jenner), AP, XVII, 2, 1975: 112-24.

38. "Inscriptions modernes d'Angkor 34 et 38", BEFEO, LXII, 1975: 283-353.

39. "Les traits bouddhiques du Ramakerti ", BEFEO, LXII, 1975: 355-68.

40. "Les Cpap' ou 'Codes de conduite khmers. I. Cpap' Kerti kal" (en col. avec P.N.Jenner), BEFEO, LXII, 1975: 369-94.

41. "Notes de morphologie khmère", ASEMI, VI, 4, 1975: 63-9.

1976

42. "The Infix /-b-/ in Khmer", AS , Honolulu, 1976, II: 741-60.

43. "Note on Words for Male and Female in Old Khmer and Modern Khmer", AS, 1976, II: 761-71.

44. "Les Cpap' (II) Cpap' Prus " (en col. avec P.N.Jenner), BEFEO, LXIII, 1976: 313-50.

45. "Recherches (IX)", JA, 1976: 333-55.

46. "Deux extraits du Ramakerti", MKS, VI, 1976: 217-45.

47. C.R. de Rioen Ramakerti nai TæaCak', Histoire du Reamker, présenté par F. Bizot, Phnom Penh, EFEO, 1973, AA , 1976, 38/4: 320-21.

1977

48. "Inscriptions en khmer moyen de Vat Athvéa (K.261)", BEFEO, LXIV, 1977: 151-66.

49. "Les Cpap' (III) Cpap' Kun cau " (en col. avec P.N.Jenner), BEFEO, LXIV, 1977: 167-215.

50. Ramakerti (XVIè-XVIIè siècles), Traduit et commenté par ..., Paris, EFEO, vol. CX, 1977, 299 p.

51. Etudes sur le Ramakerti (XVIè-XVIIè siècles) , Paris, EFEO, vol. CXI, 1977, 201 p.

1978

52. "l'Inscription dite de Brai Svay ou 'Bois des Manguiers' de Sukhoday", BEFEO, LXV, 1978: 333-59.

53. "Les Cpap' (IV) Cpap' Rajaneti ou Cpap' Brah Rajasambhah" (en col. avec P.N.Jenner), BEFEO, LXV, 1978: 361-402.

54. "Recherches (X) L'étymologie populaire", JA, 1978: 153-77.

55. Ramakerti (XVIè-XVIIè siècles), Texte khmer publié par ..., Paris, EFEO, vol. CXVII, 1979, IX + 330 p.

56. "Les Cpap' (V) Cpap' Kram" (en col. avec P.N.Jenner), BEFEO, LXVI, 1979: 129-60.

57. "Les pronoms personnels du khmer: Origine et évolution", SEALS, 4, 1979: 155-78.

58. "Une description de la phrase en vieux-khmer", MKS, VIII, 1979: 139-69.

59. "Subhasit and Cpap' in Khmer Literature", Rtam, Ludwik Sternbach Felicitation Volume, ed. by J.P. Sinha, Lucknow, 1979, I: 331-48.

1980

60. "Some proper Names in the Khmer Ramakerti", The SEAR, 1980, V, 2: 19-29.

1981

61. "Inscriptions khmères K.144 et K.177", BEFEO, LXX, 1981: 101-20.

62. "Inscriptions khmères K.39 et K.27", BEFEO, LXX, 1981: 121-33, Pl.
63. "Les Cpap' (VI) Cpap' Trineti" (en col. avec P.N.Jenner), BEFEO, LXX, 1981: 135-93.
64. "La littérature didactique khmère: les Cpap' ", (suivie de l'article inf.), JA, 1981: 454-66.
65. "Liste d'ouvrages de Cpap' " (en col. avec K. Haksrea), JA, 1981: 467-83.
66. C.R. de Seksa Khmer , N° 1-2, Déc. 1980, Cedoreck, Paris, in-8°, 241 p, JA, 1981: 516-8.
67. "Etudes ramakertiennes", SK, 3-4, 1981: 89-110.
68. "Inventaire des oeuvres sur le Ramayana khmer (Ramakerti)" (en col. avec Lan Sunnary, K. Haksrea), SK, 3-4, 1981: 111-26.
69. "A Lexicon of Khmer Morphology", (en col. avec P.N.Jenner), MKS, IX-X, 1980-81, in-8°, 524 p.
70. "Les noms de plantes dans l'épigraphie vieux-khmère" (en col. avec M.A. Martin), ASEMI, XII, 1-2, 1981: 3-73.
71. "Notes historico-sémantiques khmères", ASEMI, XII, 1-2, 1981: 111-24.

1982

72. Ramakerti II (Deuxième version du Ramayana khmer), Texte khmer, traduction et annotations par ..., Paris, EFEO, vol. CXXXII, 1982, 305 p., Pl.
73. "Jean Filliozat: le guru que j'ai connu", SK, 5, 1982: 5-9, Ph.
74. "Du sanskrit kirti au khmer kerti : Une tradition littéraire du Cambodge", SK, 5, 1982: 33-54.
75. "A propos du nom d'une plante jir", SK, 5, 1982: 55-60.

1983

76. "Dharma and trivarga in the Khmer Language", Rtam, Dr. Babu Ram Saksena Felicitation Volume, XI-XV, ed. by J.P. Sinha, Lucknow, 1983: 289-97.
77. "Ramakertian Studies", Asian Variations in Ramayana, ed. by Srinivasa Iyengar, Delhi, Sahitya Akademi, 1983: 252-62.
78. "Recherches (XI) Des verbes 'parler' en khmer", JA, 1983, 3-4: 345-62.
79. "A propos de ramas bhloen ou 'rhinocéros du Feu' ", SK, 6, 1983: 3-9.

1984

80. Notes sur les coutumes et croyances superstitieuses des Cambodgiens, par Etienne Aymonier. Commenté et présenté par ..., Paris, Cedoreck, 1984, in-4°, 116 p.
81. Nouvelles préfaces (2 x 10 p. in-4°, en cambodgien et en français) aux Inscriptions modernes d'Angkor, Paris, Réimpression Cedoreck, 1984.
82. "Sarasvati dans la culture khmère", résumé dans BEI, 2, 1984: 207-12.
83. "Lexicographie vieux-khmère", SK, 7, 1984: 67-175, Pl.
84. C.R. de Khmer Ceramics, Singapore, 1981, SK, 7, 1984: 255-7.
85. C.R. de Mahavessantarajak (Nuk Thaem, éd.), Paris, Réimpression Cedoreck & ABK, 1982, in-8°, 480 p, SK, 7, 1984: 257-62.
86. C.R. de Khmer = Kham par Chatra Prem Reudi, République Khmère, Phnom Penh, 1974, SK, 7, 1984: 262-5.

1985

87. "Old Khmer Lexicology", Indus Valley to Mekong delta. Explorations in Epigraphy, Madras, New Era Publications, 1985: 287-99.

1986

88. "Ramakerti - The Khmer (or Cambodian) Ramayana", SWC, SCHR. OR, 18, Berlin, 1986: 203-11.
89. "Indic Loanwords in Khmer other than Sanskrit", KK, 1, Berlin, 1986: 48-55.
90. "Vocabulaire khmer relatif aux éléphants", JA, 3-4, 1986: 311-402, y compris Pl.
91. "Sarasvati dans la culture khmère", BEI, 4, 1986: 321-39.
92. C.R. de "International Seminar on Ramayana Traditions and National Cultures in Asia", 2-6 Oct. 1986, Lucknow, BEI, 4, 1986: 51*-55*.
93. "Prakrit Loan-words in Old Khmer", Rtam, Shri Gopal Chandra Commemoration Volume, XVI-XVIII, Lucknow, 1986: 259-67.
94. C.R. de Erzählende Reliefs vom Angkor Vat par W. Lobo, Berlin, Staatliche Museen Preussischer Kultur, 1986, in-8°, 43 p, SK, 8/9, 1985- 86: 207-8.

1987

95. "Etudes sur le Ramayana en Asie (1980-1986)", dans "Chroniques et études bibliographiques", JA, 1987, 1-2: 193-201.

1988

96. "Old Khmer and Siamese", KK, 2, Berlin, 1988: 37-48.

97. C.R. de Reamker (Ramakerti), the Cambodian version of Ramayana, Translated by J. M. Jacob, London, The Royal Asiatic Society, Oriental Fund, New Series (XLV), 1986, in-8°, 320 p. KK, 2, 1988: 72-6.

98. Kamran Cpap'. Guirlande de Cpap', Paris, Cedoreck, 1988, 2 vol., in-8°, 638 p., Pl.

99. "Notes on Brahmanic Gods in Theravadin Cambodia", Indologica Taurinensia, XIV, Colette Caillat Felicitation Volume, 1987-88: 339-51.

1989

100. "Sanskrit Loanwords in Old Khmer: Some morphological Observations", DLIA, Pub. ICI, 55, Paris, Collège de France & ICI, 1989, in-8°: 569-78.

101. "Portrait of Rama in Cambodian (Khmer) Tradition", RTNCA, (D.P. Sinha, S. Sahai, ed.), Lucknow, Directorate of Cultural Affairs (Uttar Pradesh), 1989: 1-7.

102. Nouvelles Inscriptions du Cambodge, Paris, EFEO, CTDI-XVII, vol. I, 1989, 155 p., Pl.

1990

103. "Le khmer et ses locuteurs", LRHF, (I. Fodor & C. Hagège, ed.), Hamburg, Helmut Buske Verlag, vol. V, 1990: 239-52.

104. "Regard sur les études littéraires khmères", SK, 10-13, 1987-1990: 39-58.

105. "Vocabulaire khmer relatif au surnaturel" (en coll. avec ANG Chouléan), SK, 10-13, 1987-1990: 57-129.

106. 3 C.R. : 1) Chhun Veng Heang, Deutsch-Khmer Wörterbuch, in-8°, 397 p. 2) Kem Sos, Lim Hak Kheang, Efram E. Madeline, Cambodian- English-English-Cambodian Dictionary , New York, 1990, in-8°, 355 p.; 3) Sacher Ruth, Gotze-Sam Claudia, Nguon Phan, Aufbaukurs Khmer, Verlag Enzyklopadie Leipzig, 1990, in-8°, 243 p. SK, 10-13, 1987-1990: 131-4.

107. C.R. de Khmer Buddhism and Politics from 1954 to 1984 par Yang Sam, Newington, 1987, petit in-8°, 97 p., SK, 10-13, 1987-1990: 134-6.

1991

108. Lectures cambodgiennes. A Cambodian Reader, Paris, Cedoreck, in-8°, éd. révisée, 1991, 109 p.
109. "Sanskrit, Pali and Khmero-Pali in Cambodia", Panels of the VIIth World Sanskrit Conference, vol. VII, Sanskrit outside India (ed. J.G.de Casparis), Leiden, ... , E.J. Brill, 1991: 13-28.
110. "Les dérivés désidératifs en khmer", AL, Essays in honour of H.L. Shorto, London, SOAS, 1991: 183-91.
111. "Les noms de monuments khmers", BEFEO, LXXVIII, 1991: 203-24, Pl.
112. C.R. de DLIA , éd. par C. Caillat, Pub. de l'Institut de Civilisation Indienne, Série in-8°, f. 55, Collège de France et Institut de Civilisation Indienne, 1989, 578 p. BEFEO, LXXVIII, 1991: 337-9.
113. C.R. de RTNCA , éd. par D.P. Sinha et S. Sahai, Lucknow, Directorate of Cultural Affairs, Government of Uttar Pradesh, 22 x 28, 1989, 222 p., ill. BEFEO, LXXVIII, 1991: 339-42.
114. C.R. de Circles of kings. Political Dynamics in Early Continental Southeast Asia par RenéeHagesteijnVerhandelingen van het Koninklijk Institut voor Taal-, Land- en Volkenkunde 138 DordrechtHolland/Providence- U.S.A., 1989, in-8°, 175 p.BEFEO, LXXVIII, 1991: 347-9.
115. C.R. de A Glossarial Index of the Sukhothai Inscriptions par Y. Ishii, Ae. Nidhi, O. Akagi, W. Aroonrut, E. Noriko, Bangkok, Amarin Publication, 1989, 15 x 26, 254 p. BEFEO, LXXVIII, 1991: 349-51.
116. "Conférence Internationale sur le Ramayana de Valmiki, Turin 1992", BEI, 9, 1991: 235-7.

1992

117. Dictionnaire vieux khmer-français-anglais.An Old Khmer-French-English Dictionary Vacananukram khmaer cas'-paramn-angles, Paris, Cedoreck, in-8°, 1992, I-XV, Pl., 555 p.
118. "Indigenization of Ramayana in Cambodia", AFS, Vol. LI-1, 1992: 89-102.
119. "From Old Khmer epigraphy to popular tradition: a study of the names of Cambodian monuments", Southeast Asian Archaeology 1990 , Proceedings of the Third Conference of the EASEAA, ed. Ian Glover, Centre for South-East Asian Studies, University of Hull, 1992: 7-24.
120. "Khmer cuisine vocabulary", KK, 4, 1992: 50-60.

121. C.R. de Ramayana and Ramayanas, Monika Thiel-Horstmann, ed., Khoja Series of Modern South Asian Studies, vol. 3, Wiesbaden, 1991, x+249 p. AFS, LI-2, 1992: 376-8.

122. "Des mots khmers désignant les 'documents écrits' ", MKS, XX, Thompson Festschrift, 1992: 11-17.

1993

123. " Isur/Isvara, ou Siva, au Cambodge", OLP, 24, 1993: 143-77.

1994

124. "L'offrande des mérites dans la tradition khmère", JA, CCLXXXII, 2, 1994: 391-408.

125. "Visnu / Naray au Cambodge", OLP, 25, 1994: 175-95.

1995

126. "Introduction à l'étude du vieux khmer", (en coll. avec S. Vogel), CEFC, 4, Janv. 1995: 1-41.

127. "Mahori khmer : étude culturelle", CEFC, 5 , Juillet 1995: 1-23.

128. "Indra et Brahma au Cambodge", OLP, 26, 1995: 141-61.

1996

129. Nouvelles inscriptions du Cambodge,, éd. et trad. par ..., Paris, EFEO, Vol. II, 1996, 192 p.

130. "Les termes grammaticaux du vieux khmer (6è-14è s.)", BEFEO, LXXXII.

1997

131. "L'épigraphie khmère", Angkor et dix siècles d'art khmer, Catalogue, Paris, RMN : 53-61.

132. "Les termes grammaticaux du vieux khmer (6è-14è s.)", Péninsule 34 (1) : 97-119.

133. " Khmer Epigraphy ", Sculpture of Angkor and Ancient Cambodia. Millenium of Glory , National Gallery of Art, Washington, 1997 : 53-61.

134. " Music and Dance in Ancient Cambodia as Evidenced by Old Khmer Epigraphy ", East and West , IsIAO, Vol. 47, 1-4, Dec. 1997 : 229-48.

1998

135. "Dieux et Rois dans la pensée khmère ancienne", JA 286.2 : 653-669.

136. " Ancient Cambodia's Epigraphy : a Socio-linguistic Look ", Southeast Asian Archaeology 1996, University of Hull : 123-34.

137. " Ancient Cambodia's Epigraphy : the Concept of Merit-making and Merit-offering », Southeast Asian Archaeology 1994 , University of Hull : 97-102.

138. " Prasasta kamvuja ou Epigraphie du Cambodge ", OLP , 29 : 113-26.

1999

139. (Interview de Phong Tan) "De la khmèrisation des apports Indiens, à propos du dictionnaire vieux khmer", SK 1 (nouvelle série) : 22-44.

2000

140. What is Khmerology ? , Khmer, 1-16, transl. by Vong Sotheara ; English, 1-10, Phnom-Penh, Ministry of Culture and Fine Arts, 2000.

2001

141. Nouvelles inscriptions du Cambodge, II & III, EFEO, 288 p., Pl. I-XXIV, I-XXIII.

2002

142. " Âsrama dans l'Ancien Cambodge ", JA, T. 290, n° 1 : 315-339.

143. " Nouveau regard sur Siva -Ísvara au Cambodge ", BEFEO, 89 : 145- 182.

2003

144. Choix d'articles de khmérologie, Reyum Publishing, Phnom Penh, 2003, 488 p.

2004

145. Dictionnaire vieux khmer-français-anglais. An Old Khmer-French-English Dictionary Vacananukram khmaer cas'-paramn-angles, Paris, 2e édition (1re édit. 1992 + supplément), in 8°, 732 p.

2005

146. "Les fleurs dans la culture khmère", JA, 293.1 : 45-98.

147. « The concept of avatāra in the Rāmāyana Tradition of Cambodia », OLP 31, 2000-05: 123-35.

2007

148. (en collaboration avec Grégory Mikaélian) Rāmakerti I – « La gloire de Rāma ». Drame épique médiéval du Cambodge, Paris, L'Harmattan, « Les introuvables », 2007, 440 p.⁹

2011

149. Nouvelles inscriptions du Cambodge (avec collaboration de Grégory Mikaélian), Paris, L'Harmattan, 2011, 265 p.

⁹ សូមអានបន្ថែមបញ្ជីអត្ថបទនិងសៀវភៅអ្នកស្រីបណ្ឌិតពៅសាវរសក្នុង« site: aefek»

ឧបសម្ព័ន្ធ
រូបភាពអនុស្សាវរីយនិងឯកសារខ្លះៗ

ស្នាក់ការ មជ្ឈមណ្ឌលស្រាវជ្រាវអរិយធម៌ខ្មែរក្រុងប៉ារីស១៩៨០។
ពីឆ្វេងទៅស្តាំ បណ្ឌិតហ្សាក់នេពត, បណ្ឌិតពៅសារវេស, , បណ្ឌិតអាំងដូលាន និងបណ្ឌិតយីងហុកឌី។

នៅមុខសមាគមអាស៊ីក្រុងប៉ារីស ១៩៨១(ឯ.ឧ.នុតណារ៉ាំង, សាស្ត្រាចារ្យកែយ៉ា, សាស្ត្រាចារ្យ បាលបៀរ, បណ្ឌិតពៅសារស, បណ្ឌិតហ្សង់អេលុល, បណ្ឌិតយីងហុកឌី, បណ្ឌិតអាំងជូលាន)។

[illegible][illegible]

[illegible]

ಪಿ.ಸಿ.ಎಂ. ೪ "ಗ್ರಾಫಿಕ್" ಪುಸ್ತಕ

உதாரணம்

អត្ថបទនេះ មិនមែនជា រឿងពិតទេ ។

ចំពោះ ខ្ញុំ មានប្រយោជន៍ ក៏ដូចជា text ក៏ដូចជា tableau
ដែល គេ ហៅ "សៀវភៅ" ហៅប្រាកដណាស់ ។

បើ ខ្ញុំ ចង់ ឲ្យ J. Elul មិនចាំបាច់ ចិត្ត
tableau ទេ ចិត្ត text បាន យើង ។ យើង យក
ច្រើន ត្រង់ គេ យក ឲ្យ ខ្ញុំ ដឹង ។

អស់ គោលការណ៍ ក៏ដូចជា បំណង ដ៏ ប្រាកដ មក ខ្ញុំ ។
និង ចេញ ឲ្យ គេ ដឹង រាល់ គ្នា ។

ខ្ញុំ មិន ដឹង ឈ្មោះ រឿង ។

15/9/82

ស៊ី វ៉ាន

លិខិតទាក់ទងគ្នារវាងព្រះសាសនិកនិងយុវជន។

រូបថតខ្លះនាពេលបុណ្យបង្សកុលឧទ្ទិសចំពោះវិញ្ញាណក្ខន្ធ

ពិធីសូត្រមន្តឧទ្ទិសកុសលជូន

អ្នកគ្រូ ពៅ សាវរស

សូមមេត្តាអញ្ជើញចូលរួម ពិធីសូត្រមន្ត ប្រគេនចង្ហាន់ និង ទេយ្យទានចំពោះព្រះសង្ឃ៥អង្គ នៅវិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសន បណ្ឌិត្យ ថ្ងៃចន្ទ ទី២៩/០៦/២០២០ ម៉ោង៨ព្រឹក ដើម្បីឧទ្ទិស កុសលជូនវិញ្ញាណក្ខន្ធអ្នកគ្រូ ពៅ សាវរស (ជាអ្នកប្រាជ្ញខាង សិលាចារឹក, ភាសាសាស្ត្រ, និងអារ្យធម៌ខ្មែរ) បានអនិច្ចកម្ម កាលពីថ្ងៃ២៥/០៦/២០២០ ក្នុងជន្មាយុ៩១ឆ្នាំដោយជរាពាធ។ សូមមេត្តាអញ្ជើញចូលរួម និងទទួលបុណ្យកុសល ដោយ សេចក្តីជ្រះថ្លា។ និងមានជម្រាបពីដ៏ប្រវត្តិនិងបណ្តាំរបស់អ្នកគ្រូផង សូមអរគុណ!

សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទវិចិត្រសិល្បៈ
ពិធីសូត្រមន្តឧទ្ទិសកុសល

អ្នកគ្រូ ពៅ សារស
(២៤.០៨.១៩២៩ - ២៥.០៦.២០២០)

សូមអញ្ជើញ គណៈគ្រប់គ្រង និងមន្ត្រីរាជការ សាស្ត្រាចារ្យ
ព្រមទាំងភ្ញៀវទាំងឡាយ ចូលរួមពិធីសូត្រមន្ត ប្រគេនចង្ហាន់
និងទេយ្យទានចំពោះព្រះសង្ឃ៥អង្គ នៅសាកលវិទ្យាល័យ
ភូមិន្ទវិចិត្រសិល្បៈ (ក្រោមសាលកញ្ចក់) ថ្ងៃព្រហស្បតិ៍ ទី២
ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០ វេលាម៉ោង៩ព្រឹក ដើម្បីឧទ្ទិសកុសលជូន
វិញ្ញាណក្ខន្ធអ្នកគ្រូ ពៅ សារស ដែលបានអនិច្ចកម្មកាលពី
ថ្ងៃទី២៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២០ ក្នុងជន្មាយុ៩១ឆ្នាំ ដោយជរាពាធ

អ្នកគ្រូ ជាអ្នកប្រាជ្ញស្ម័គ្រចិត្តខ្មែរដ៏ឆ្នើម និងគួរឲ្យស្ងប់ស្ងែងក្នុងឆាកអន្តរជាតិ ខាងការ
សិក្សាស្រាវជ្រាវអំពីសិលាចារឹក, ភាសាសាស្ត្រ, អក្សរសាស្ត្រ, សាសនា, អារ្យធម៌ខ្មែរ
ហើយបានសរសេរបោះពុម្ពផ្សព្វផ្សាយ និងបណ្តុះបណ្តាលនិស្សិត អស់មួយជីវិត

ពិធីសូត្រមន្តប្រគេនចង្ហាន់និងទេយ្យទានប្រារព្ធនៅសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទវិចិត្រសិល្បៈ

ភ្នំពេញ។

រូបសក្ការៈតាំងនៅពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យក្នុងពេញ។

ពៅ សារីស

២៤-០៨-១៩២៩

២៥-០៧-២០២០

ពិធីបុណ្យបង្សកូលប្រារព្ធនៅពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យក្នុងពេញនាថ្ងៃ២៩មិថុនា២០២០ដោយមានការចូលរួមពី
និស្សិតចាស់អ្នកស្រីបណ្ឌិតពៅសាវរស។